

концепти як "історичний час", "фізичний час", "біологічний час", "антропологічний час", де останній фіксує особливу значущість часу для людини і можливість його дослідження тільки в руслі стурбованості про людину. Екзистенційна темпоральність як одна із форм філософського дискурсу про час, і яскравим представником якої є С. К'єркегор, якраз демонструє суб'єктивно-антропологічну домінанту в осягненні часу.

1. Лосев А. Ф. Античная философия истории. – М.: Наука, 1977. – С. 14–25. 2. Савельева И. М. История и время: в поисках утраченного / Савельева И. М., Полетаев А. В. – М.: Языки русской культуры, 1997.

– С. 576–577. 3. Тиллих П. Кайрос // Тиллих П. Избранное: Теология культуры. – М.: Юрист, 1995. – С. 216. 4. Там же. – С. 217. 5. Козеллек Р. Минуте майбутне: про семантику історичного часу. – К.: Дух і літера, 2005. – С. 39. 6. Лейбніц Г. Переписка с Кларком // Лейбніц Г. Соч.: в 4 т. Т. 1. – М.: Мысль, 1982. – (Философское наследие). – С. 463. 7. Штомпель Л. А. Смыслы времени. – Ростов-н/Д, 2001. – С. 5. 8. Там же. 9. Там же. – С. 94–96. 10. Больнов О. Ф. Философия экзистенциализма / О. Ф. Больнов; пер. С. Э. Никулина. – СПб.: Лань, 1999. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://elenakosilova.narod.ru/studia/bollnow.htm>. 11. К'єркегор С. Заключительное ненаучное послесловие к "Философским крохам" / пер. Н. Исаевой и С. Исаева // Вестник Европы. – 2005. – № 16 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www.kierkegaard.newmail.ru/works/Uvidenskabelig_\(Isaev\).html](http://www.kierkegaard.newmail.ru/works/Uvidenskabelig_(Isaev).html).

Надійшла до редколегії 15.03.12

УДК: 321.022

Л. Г. Роздайбіда, асп., КНУТШ

ФІЛОСОФСЬКО-УКРАЇНОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ РОЛІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН УКРАЇНИ В ЗБЕРЕЖЕННІ ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Стаття присвячена аналізу теоретико-методологічних підходів до визначення етнічної ідентичності та механізмів її збереження. Результати ґрунтуються на досвіді діяльності громадських організацій національних меншин Чернігівської області.

Ключові слова: етнічна ідентичність, українознавчий аналіз, національна меншина, громадська організація.

Статья посвящена анализу теоретико-методологических подходов к определению этнической идентичности и механизмов ее сохранения. Результаты основаны на опыте деятельности общественных организаций национальных меньшинств Черниговской области.

Ключевые слова: этническая идентичность, украиноведческий анализ, национальное меньшинство, общественная организация.

The article is devoted to the analysis of the theoretical and methodological approaches to the definition of ethnic identity and the ways of its preservation. The results are based on the experience of the National Minorities Public Organizations of Chernigiv region.

Keywords: ethnic identity, ukrainian analysis, national minority, public organization.

Глобалізаційні процеси, які детермінують протягом останнього часу поступ людської цивілізації, сприяють "розмиванню" державних кордонів, призводять до уніфікації усіх форм суспільного життя, породжують нові типи культурних зв'язків. Їх реверсивною стороною є артикуляція специфічних рис етнічних спільнот, що робить проблему ідентичностей та ідентифікаційних практик центральною темою загального філософського дискурсу.

Для поліетнічного українського соціуму в умовах становлення консолідованої політичної нації питання збереження етнічної самобутності національних меншин набуває особливої ваги. Етнополітичний ренесанс кінця ХХ – початку ХХІ ст., який торкнувся не тільки українського етносу, а й близько 22% іноетнічного населення нашої країни, сприяв появі відносно нового суспільно-політичного явища – легітимації громадських об'єднань національних меншин. Переважно через діяльність цих інституцій забезпечується збереження етнокультурної ідентичності етнічних груп. Тому постійно зростаючий дослідницький інтерес до заявленої у темі дисертаційного дослідження проблеми можна вважати абсолютно виправданим.

Як зарубіжна, так і вітчизняна гуманітаристика представлена широким спектром наукових розвідок, що висвітлюють окремі аспекти діяльності національних неурядових організацій в збереженні етнічної ідентичності. Означена проблема знаходиться на перетині багатьох галузей наукового знання: філософської антропології, соціальної філософії, етнополітології, етносоціології, етнопсихології, – а це вимагає якісного нового комплексного теоретичного підходу до її розв'язання, який би ґрунтувався на осмисленому з сучасних позицій концепті "етнічної ідентичності", висвітлював і враховував досвід функціонування механізмів її збереження, відбивав глибину пов'язаних з цим соціокультурних трансформацій в українському суспільстві. Відповідний методологічний інструментарій для його реалізації забезпечує відносно нова міждисциплінарна наука – українознавство.

Серед учених, з чим іменем пов'язують розвиток теорії етнічності на Заході, варто назвати Ф. Барта, Е. Гобсбаума, Е. Гелнера, Х. Ейджейма, Ж. Кюїзеньє, Е. Сміта, Л. Уорнера. У радянській науці цій проблемі присвячені роботи Ю. Бромлея, Г. Маркова, О. Решетова, Ю. Семенова. Сучасна російська наукова думка в рамках вивчення феномену етнічності представлена дослідженнями С. Артановського, А. Абашидзе, Б. Вінера, І. Зарінова, В. Малахова, В. Тишкова. Серед українських учених, сферою наукових зацікавлень яких є дана проблематика, необхідно відзначити Л. Азу, Т. Воропасьву, В. Євтуха, В. Котигоренка, І. Кресіну, Г. Лозко, О. Майбороду, Л. Нагорну, Ю. Римаренка, В. Ребкала, О. Трощинського, М. Шульгу.

Безпосередньо пов'язані з темою дослідження питання етнополітичної суб'єктності громадських організацій національних меншин України вивчаються у роботах О. Антонюка, В. Войналовича, Л. Ковач, Л. Лойко, Н. Марчука, М. Панчука, О. Рафальського. Широка представленість у науковій літературі даної проблеми є беззаперечним свідченням її актуальності. При цьому вказані вище праці розглядають національно-культурні товариства, історію їх становлення та особливості діяльності в рамках етнополітології, етносоціології й етнодержавознавства, що у повному обсязі не розкриває теоретико-прикладний потенціал цього явища для українських реалій.

При проведенні дослідження були використані статистичні дані Всеукраїнського перепису населення 2001 р.

Важливим джерелом для аналізу практичної діяльності громадських організацій національних меншин на регіональному рівні стала звітна документація Чернігівської облдержадміністрації. Вартою дослідницької уваги також виявилися матеріали місцевої періодичної преси та література нацменшин.

Мета статті – з позицій сучасного українознавства як інтегративної і міждисциплінарної галузі знань розкрити роль громадських об'єднань національних меншин України в збереженні етнічної ідентичності.

Досягнення поставленої дослідницької мети передбачає вирішення наступних основних завдань:

- ✓ проаналізувати та систематизувати існуючі теоретичні підходи до визначення етнічної ідентичності; на цій основі розробити загальні орієнтири концептуалізації цього поняття;

- ✓ показати результати практичної діяльності громадських організацій національних меншин на регіональному рівні, спрямованої на збереження етнічної ідентичності їх представників.

Термін "етнічність" запровадив до наукового обігу у 1942–1945 рр. американський антрополог Л. Уорнер. До визначення цього поняття висувалося досить багато теоретичних підходів, в основу яких закладалися різні ознаки: від специфічних властивостей груп (Ф. Барт), належності етнічній групі (Дж. Келлас) до різновиду соціальних відносин (Т. Еріксон). Проте й досі у світовій гуманітаристиці немає конкретики у цьому питанні. Не можна не погодитись з думкою Л. Нагорної: "Попри стося праць, написаних на теми етнічності, цей феномен і сьогодні лишається "невловимим" і складним для побудови пояснювальних схем" [1].

Як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі досить поширеним є синонімічне вживання понять "етнічність" та "етнічна ідентичність". Наведемо приклад такого оперування цими термінами: "... етнічність (етнічна ідентичність) є рухливим поняттям, суть якого становить складне переплетення вроджених і набутих рис, міфологізованих уявлень і реальних інтересів" [2]. З цього приводу, говорячи про складність адекватного визначення феномену етнічності, вітчизняна дослідниця Л. Аза зазначає: "Цим, до речі, пояснюється і те, що часом її [етнічність. – Авт.] розглядають як етнічну ідентичність, не враховуючи, що остання не тотожна етнічній ідентифікації як простому ототожненню індивіда з тим чи іншим етносом, оскільки водночас відбиває глибину прагнення людини до такого ототожнення і міру впливу ідентифікації на її поведінку" [3]. Як бачимо, такий підхід розглядає етнічність по відношенню до етнічної ідентичності як більш широке поняття, що відображає вплив етнічної самоідентифікації на особистість. Ми солідарні з аргументованою думкою Л. Ази. При цьому, зауважимо, що у вужчому контексті, коли йдеться винятково про сам факт етнічної ідентифікації індивіда, поняття "етнічна ідентичність" та "етнічність" допустимо вживати як синоніми.

Нескладно помітити, що етнічність набуває різних відтінків залежно від дисциплінарного ракурсу дослідження (етнопсихологічного, етносоціологічного, етнополітичного, етнокulturологічного тощо). З точки зору українознавства етнічність розглядається в широкому сенсі – як багатомірний і багатаспектний соціальний феномен, який має як ірраціональну, так і раціональну основу, як об'єктивні, так і суб'єктивні характеристики. Характерними властивостями етнічності є атрибутивність, стійкість та інтенсивність. Будь-яка етнічність, як відносно цілісна система, репрезентується в українськості, польськості, німецькості, російськості, має різні рівні розвитку й різні модифікації у просторових і часових координатах, але в межах однієї етнічної спільноти залишається за своєю сутністю тим самим явищем (спочатку – більш простим і менш структурованим, пізніше – більш складним, збагаченим і більш структурованим), різні модифікації й конфігурації якого зберігають спільні (глибинну та змістовну) основи. У процесі колективного й індивідуального розвитку етнічність проходить послідовні етапи ускладнення, диференціації, трансформації своєї структури. Етнічність може виявляти себе у сфері культурно-

мистецького, релігійного, духовного, економічного та політичного життя суспільства [4].

Спільність культури у всіх своїх формовиявах є обов'язковою ознакою етнічної ідентичності. На основі спільних уявлень, міфів, мови, творчості складається етнічна самосвідомість особи й колективна етнічна свідомість. Таким чином, якщо розглядати культуру в широкому сенсі як універсум загальних значень, цінностей, символів і смислів, то етнічну ідентичність можна визначити як ототожнення (самоототожнення чи ототожнення з боку інших) особи (кола осіб) з певною етнічною групою на основі культурної спільності.

Запропоноване визначення, що ґрунтується на культурній обумовленості етнічної ідентичності, узгоджується або принаймні не дисонує з думками наукової громадськості з цього приводу. Так, вітчизняний фахівець з даної проблематики М. Шульга визначає етнічну ідентичність як нерозривний зв'язок особи зі спільністю, ототожнення людиною себе із певною суспільною групою, вкорінену в духовному світі особи систему цінностей, ідеалів, норм відповідної спільності, що виявляється як стійке ядро [5]. Авторитетний фахівець з проблеми ідентичностей Л. Нагорна в поняття етнічної ідентичності вкладає насамперед спільні уявлення, що виникають внаслідок усвідомлення членами певної етнічної групи спільності походження, культури, мови, традицій, території, історії тощо [6]. Інша вітчизняна дослідниця Г. Лозко постулює думку про те, що безнаціональної культури не існує [7].

Варто зауважити, що збереженню духовної єдності етнічної спільноти сприяє наявність комунікаційних зв'язків та лідерів, які стимулюють взаємодію в межах свого середовища та поза ним. На сучасному етапі в поліетнічних соціокультурних системах інформаційне поле та простір для активної етнозберігаючої діяльності формується навколо громадських організацій національних меншин.

Громадські організації національних меншин є важливою ланкою суспільно-політичного життя України. Демократичні принципи, на яких будується законодавча база у цій царині правовідносин, переконливо свідчать про розвиток у нас громадянського суспільства і правової держави. Перманентне зростання ролі громадських організацій національних меншин актуалізує потребу з'ясування теоретичних і практичних засад їх діяльності як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях.

Імплементация законодавчих ініціатив залежить від низки факторів: геополітичних та регіональних особливостей, етнічного складу населення, його розташування (компактне чи дисперсне), активності представників національних меншин (йдеться про їх ініціативність при створенні громадських організацій), підтримки чи її відсутності з боку відповідних державних органів на місцях. Чернігівська область як об'єкт дослідження має непересічне значення для вітчизняної регіоналістики, адже межує відразу з двома сусідніми державами – Білоруссю та Російською Федерацією. У ракурсі вивчення етнонаціональних відносин науковий інтерес до цього регіону посилюється з огляду на проживання тут двох найбільших національних меншин (росіян та білорусів), що мають свої прикордонні національні держави.

Стосовно етнічного складу населення зазначимо, що за результатами Всеукраїнського перепису населення 2001 року в області було обліковано представників більше ніж 90 національностей. Разом з тим, Чернігівщина традиційно залишається етнонаціональним регіоном з поліетнічним складом населення. Абсолютну більшість тут становлять українці (93,5 % загальної кількості населення). Найбільші спільноти національних

меншин області – росіяни (62 207 осіб), білоруси (7122 особи) та євреї (1531 особа). Серед відносно численних етносів слід відзначити також вірмен (934 особи), циганів (756 осіб), молдован (700 осіб), поляків (528 осіб), татар (461 особа), азербайджанців (403 особи), німців (282 особи), грузинів (215 осіб), ассирійців (188 осіб), болгар (177 осіб), узбеків (126 осіб), чувашів (124 особи), литовців (111 осіб), мордву (101 особа), румунів (83 особи), греків (81 особа). Найбільші за чисельністю національні меншини розселені по території області дисперсно, проте основна частина цих етносів мешкає в містах обласного значення – Чернігові, Ніжині та Прилуках. Серед національностей, що населяють область, можна виділити повсюдні (репрезентовані майже в усіх кутках Чернігівщини – азербайджанці, білоруси, вірмени, грузини, євреї, литовці, молдовани, німці, поляки, росіяни, татари, узбеки, чуваші) та локальні (історично пов'язані з певною місцевістю – наприклад, ассирійці). Так, відносно незначна громада ассирійців (188 осіб) майже повністю розселена в містах Ніжині (70,74 %) і Прилуках (26,06 %).

Інститування громадянської ініціативи національними меншинами Чернігівщини, з урахуванням мети дослідження, вимагає окремого вивчення. В області налічується 27 громадських організацій національних меншин, у т. ч. 6 із обласним статусом, 19 – з міським і 2 – з районним статусом. Налагодженню міжнародного діалогу сприяє започаткування у 2006 р. проведення щорічного Міжнародного фольклорного фестивалю національних культур "Поліське коло", в якому беруть участь майже всі національно-культурні товариства Чернігівщини.

Заслугує уваги висвітлення діяльності окремих громадських організацій національних меншин області. Досить потужне інституційне представлення має російська національна меншина. У регіоні діють Чернігівське обласне відділення Всеукраїнської громадської організації "Руський рух України", громадська організація "Руське товариство Чернігівської області "Русичі", громадська організація "Чернігівський обласний руський культурний центр "Русичі" та громадська організація "Руська община м. Чернігова "Русь". Така кількість громадських організацій є адекватною тій кількості членів російської національної меншини області, однак не є адекватною низькій ефективності їх діяльності. З одного боку таку пасивність громадських об'єднань росіян Чернігівщини на просвітницькій та мистецькій ниві можна пояснити сприятливими умовами проживання в регіоні (переважно російськомовне середовище, функціонування трьох загальноосвітніх шкіл, що мають класи з російською мовою навчання, вихід 12 періодичних друкованих видань російської мовою та 9 двомовних видань, близькість національної держави). Відтак, об'єктивно постає питання про доцільність існування такої мережі громадських організацій росіян в Чернігівській області.

Білоруське національно-культурне товариство "Сябри" ["Сябры"] – неодноразовий учасник міських культурно-масових заходів. Вокальний дует "Сябровки" ["Сяброўкі"] відзначено грамотами й дипломами міських і обласних заходів. При організації є бібліотечка білоруської літератури, невеликий музей білоруських речей побуту і декоративно-ужиткового мистецтва. У Чернігівському історичному музеї ім. В. Тарновського діє куточок білоруського товариства. У П'ятницькій церкві відправляють богослужіння білоруською мовою. 2007 році з ініціативи уряду Республіки Білорусі на виконання Державної програми розвитку конфесійної сфери, національних відносин і співпраці зі співвітчизниками за кордоном делегація товариства "Сябри" спільно з делегація-

ми ще 10 білоруських національно-культурних товариств різних областей України відвідали Мінськ. Чернігівці встановили дружні зв'язки з м. Мядзель Мінської області. Зокрема, в квітні 2008 р. п'ять делегатів із Мядзеля відвідали Чернігів, а в серпні того ж року чернігівські сябри побували в Білорусі. У листопаді 2008 р. відзначалося 190-річчя від дня народження Адама Міцкевича, який народився в Білорусі. Вшанувати пам'ять поета чернігівські сябри виїжджали до Криму, в Балаклаву, де встановлено меморіальну дошку Адамові Міцкевичу.

2009 р. відзначала 20-тиріччя створення Чернігівська обласна єврейська община. Важливі напрями діяльності організації – навчальний та культурно-просвітницький: при громаді діє бібліотека, з 1993 року – недільна школа, а з 2000 року – і приватний навчально-виховний комплекс "дитячий садок – загальноосвітня спеціалізована школа I–III ступенів". При єврейській громаді працює велика кількість клубів, гуртків, творчих колективів: дитячий, молодіжний, жіночий та сімейний клуби; єврейський театр "Шпігел" ["שפיל"], ансамбль клезмерської музики, дитячий вокальний ансамбль, дитячий ансамбль танцю "Зіселе карамелькес" ["זיסעלע קאַראַמאַלעס"], жіночий хореографічний ансамбль "Шнелере фіселах" ["שנעלערע פֿיסעלאַח"], чоловічий хор "Голдене менер" ["גאָלדענע מענער"]. Творчі колективи єврейської общини – постійні учасники різноманітних фестивалів, конкурсів, концертів у Чернігові та інших містах України. З 1997 року видається газета єврейства Чернігівщини – "Тхия" ["תּחיה"]. При общині діє Благодійний єврейський фонд "Хесед Естер" ["חסד אֶסְתֵּר"], головним завданням якого є соціальний захист та надання благодійної допомоги особам літнього віку, хворим, інвалідам, соціально незахищеним малозабезпеченим людям, покращення умов їхнього життя. З 2005 року Чернігівська міська єврейська община разом з управлінням культури міської ради проводить щорічний фестиваль єврейської культури ім. Шолом-Алейхема. 2008 року єврейство Чернігівщини відзначило 60-річчя від дня створення Держави Ізраїль. На святі в обласному центрі був присутній перший секретар Посольства Держави Ізраїль в Україні Фелікс Міндель.

Метою діяльності Чернігівської обласної громадської організації ромен "Черґен" є сприяння соціально-духовному відродженню циганів. Щорічно, 8 квітня, члени організації "Черґен" відзначають Міжнародний день ромен. Кожного року, 2 серпня, чернігівські цигани збираються на місці масового винищення місцевих циган-рома вшанувати пам'ять жертв геноциду циган у роки Другої світової війни. У Чернігові також діють три міські циганські громадські організації: "Романо дром" ["Romano drom"] (підтримує та надає благодійну допомогу бідним, постраждалим від Голокосту), "Неве Рома" ["Neve roma"] (діє в напрямі надання юридичної допомоги, захисту прав циган), "Романі дума" ["Romani дума"].

2009 року Німецький культурний центр "Взаємодія" ["Wechselwirkung"] відзначив 20-річчя створення. Він тісно співпрацює з Гете-Інститутом в Україні. Молодіжний клуб центру в 2005 році здобув перемогу в німецькомовному КВК, проведеному цією організацією, й отримав приз – поїздку до Німеччини. У дитячому клубі "Кіндерклуб" ["Kinderklub"], молодіжному клубі "Юґендблік" ["Jugendblick"], "Сеньйорклубі" ["Seniorklub"] для літніх людей вивчають німецьку мову, культуру, звичаї та обряди. За допомогою організації Німецького Червоного Хреста надають гуманітарну допомогу – продуктової пакети і ліки. 28 серпня кожного року, в День пам'яті і скорботи, чернігівські німці вшановують пам'ять етнічних німців, що стали жертвами сталінських репресій і радянських депортацій. Щорічно в м. Чернігові проходить фестиваль німецької культури ім. Г. Пфайфера.

Художні колективи: хор "Зонненштраль" ["Sonnenstrahl"], струнний ансамбль "Цаубербоґен" ["Zauberbogen"], шоу-балет "Бродвей" ["Broadway"] – неодноразові учасники всеукраїнських, міжнародних фестивалів і конкурсів. 2007 року струнний ансамбль "Цаубербоґен" брав участь у IV Всеукраїнському фестивалі німецької культури "Зонненштраль" (м. Євпаторія), а шоу-балет "Бродвей" виступав на аналогічному фестивалі у Феодосії 2008 року.

У м. Чернігові діє Корейський культурний центр. З метою вивчення корейської мови і культури функціонує школа "Ханґіль" [ᄒ ᄒᆫᆯᆯ / "Han'gŭl"]. Члени Корейського культурного центру брали участь у проєктах "Нове покоління обирає новий стиль життя", "Екосередовище" тощо.

Учасники Чернігівського міського товариства "Польска пристань" відзначають релігійні та національні свята, тісно співпрацюють із Чернігівським державним педагогічним університетом ім. Т. Г. Шевченка та загальноосвітньою школою № 1 м. Чернігова у вивченні польської мови. За підтримки римо-католицької церкви неодноразово оздоровлювали дітей у Польщі.

Щорічно вірменська громада Чернігівщини відзначає День незалежності Вірменії (21 вересня), а також День пам'яті жертв геноциду вірмен в Османській імперії 1915 року (24 квітня).

Ніжинське міське товариство греків ім. братів Зосимів 2009 р. відзначило 10-річчя створення. Завдяки старанням ентузіастів видано три випуски збірника "Греки в Ніжині", створено дитячий хореографічний колектив "Зосимки" ["Οι Ζωσιμάδες"] (діти виконують народні грецькі та українські танці, вивчають пісні грецькою мовою), діє недільна школа з вивчення грецької мови, а між міськими громадами Ніжина та Яніни (Греція) встановлено дружні зв'язки. У м. Ніжині 2002 рік був оголошений роком братів Зосимів. Відновила діяльність церква Костянтина та Олени, що була побудована свого часу братами Зосимами; в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя відбулася міжнародна науково-практична конференція "Греки в Україні: історія Ніжинської грецької громади". У квітні 2008 року в м. Ніжині приймали Президента Грецької Республіки Каролоса Папульєса, Надзвичайного і Повноважного Посла Греції в Україні Харалампоса Дімітріу та делегацію випускників школи ім. Зосимадів з м. Яніни. У травні 2008 року Ніжинське міське товариство греків імені братів Зосимів виступило одним з організаторів міжнародної науково-практичної конференції "Греція і слов'янський світ: національна своєрідність і взаємовплив культур", що проходила в м. Києві. Серед інших заходів, що відбулися того ж року, слід відзначити, насамперед, Дні грецької культури в Ніжині та презентацію чергового випуску книжки "Греки в Ніжині".

1999 року була заснована Ніжинська культурно-просвітницька Спілка поляків "Астер" ["Aster"]. Мета діяльності організації – відродження польських традицій, звичаїв, культури. Уроки польської мови у школі-гімназії № 16 проводить учитель, який щорічно прибуває з Польщі на замовлення спілки "Астер". За час існування Спілки вийшло два збірники "Поляки в Ніжин", над якими працювали історики Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, науковці, фахівці архівів і музеїв. Традиційно щороку в м. Ніжині проводяться Дні польської культури, імпрези, присвячені творчості видатних поляків, насамперед Ф. Шопенів та А. Міцкевичу.

Основною метою діяльності Культурно-просвітницької спілки поляків м. Прилук є національне відродження поляків, популяризація польської історії та культури.

Основні здобутки спілки: заснування римо-католицької церкви в м. Прилуках; відкриття відділу польської літератури в центральній міській бібліотеці ім. Л. Забашти; впровадження вивчення польської мови в десяти школах Прилук; відкриття культурно-просвітницького центру "Польський дім" ["Dom Polski"]; заснування двомовної (польсько-української) газети "Орлине плем'я" ["Orle plemię"]; щорічне проведення Днів польської культури; участь і перемоги у всеукраїнських фестивалях національних культур і фестивалях у Польщі; оздоровлення дітей у літніх таборах на території Польщі. Діють дитячий вокальний ансамбль "Вянечек" ["Wianeczek"] і вокальний ансамбль "Промик" ["Promyk"]. У травні 2007 року культурно-просвітницька спілка поляків брала участь у проведенні Днів Європи в м. Прилуках. 2008 р. пройшов конкурс "Чи знаю я Польщу?". 2009 р. у рамках святкування 90-річчя незалежності Польщі пройшли Дні польської культури.

Мета Городнянського німецького культурного центру "Взаємодія" ["Wechselwirkung"] – вивчення та пропагування німецьких культурних та мовних традицій, ремесел, звичаїв та народних обрядів, мистецьких цінностей. Працюють гуртки: вокальний і танцювальний, з вивчення німецької мови, образотворча студія. За участь у міжнародному конкурсі з німецької мови "Зустріч зі Східною Європою" окремих членів гуртка з вивчення німецької мови було нагороджено грамотами Міністерства шкільної та вищої освіти землі Північний Рейн – Вестфалія (ФРН). 2008 року дитячий ансамбль танцю "Цауберзайтен" ["Zaubersaiten"] Городнянського німецького культурного центру брав участь у Всеукраїнському фестивалі німецької культури "Зонненштраль" у м. Феодосії.

Таким чином, Чернігівська область є типовим для нашої держави прикладом гармонійного розвитку етнонаціональних відносин, що забезпечується головним чином активністю громадських організацій національних меншин. Пріоритетним напрямком діяльності цих об'єднань є збереження етнічної ідентичності спільнот, інтереси яких вони представляють. Сформоване правове поле забезпечує необхідні умови для подальшого зростання активності національних меншин та їхніх громадських об'єднань як у захисті своїх культурних, мовних, освітніх та інших прав, так і в загальнодержавних громадсько-політичних справах, чому має сприяти існуюча структура органів державної влади та дорадчо-консультативних рад при них. Відсутність управління у справах національностей та релігій в Чернігівській обласній державній адміністрації знижує можливості державного регулювання та підтримки етнонаціональної сфери в регіоні. Попри це, завдяки активній діяльності громадських організацій національних меншин й адекватній гуманітарній політиці влади, тут зберігається міжнаціональний мир, що особливо важливо, враховуючи геополітичне положення краю.

1. Нагорна Л. П. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань / Лариса Нагорна. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – С. 224. 2. Нагорна Л. Національна ідентичність в Україні / Л. Нагорна. – К. : ІПіЕНД, 2002. – С. 33. 3. Соціокультурні ідентичності та практики / під ред. А. Ручки. – К. : Інститут соціології НАН України, 2002. – С. 201. 4. Українознавство : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. М. І. Обушного. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – С. 205–206. 5. Шульга Н. А. Великое переселение: репатрианты, беженцы, трудовые мигранты / Н. А. Шульга. – К. : Інститут соціології НАН України, 2002. – С. 56. 6. Нагорна Л. Національна ідентичність в Україні / Л. Нагорна. – К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2002. – С. 35. 7. Лозко Г. Етнологія України. Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект / Г. Лозко. – К. : АртЕк, 2001. – С. 61.